

แบบถอดองค์ความรู้ของเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

๑. เรื่อง เทคนิคการบังคับผลสับปะรด
ชื่อเกษตรกรเจ้าขององค์ความรู้ นายศราวุธ เรืองเอี่ยม
วันเดือนปีเกิด ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๗
เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๓ ๑๐๐๕ ๐๔๑๙๕ ๕๙ ๓
ที่อยู่ ๘๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง
จังหวัดระยอง โทรศัพท์ ๐๘ ๑๘๖๒ ๐๐๗๓

๒. ความเป็นมา

นายศราวุธ เรืองเอี่ยม มีประสบการณ์ปลูกสับปะรดมากกว่า ๒๐ ปีทั้งด้านพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์สับปะรด รวมถึงการผลิตสับปะรดเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานสับปะรดกระป๋อง ตลอดจนผลิตสับปะรดผลสดคุณภาพส่งห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆภายในประเทศ และส่งออกต่างประเทศแถบตะวันออกกลาง จากประสบการณ์ที่อยู่ในพื้นที่การผลิต และจากการรับซื้อผลผลิตพูดคุยกับเกษตรกรจึงทราบว่าปัญหาที่พบมากเกิดจากการบังคับผลไม่ออก ผลผลิตออกไม่สม่ำเสมอ ซึ่งปัญหาการบังคับผลถือเป็นปัญหาใหญ่ในการผลิตสับปะรด ในโอกาสที่รับเป็นวิทยากรจะนำความรู้เรื่องเทคนิควิธีการบังคับผลไปเผยแพร่ตลอดเวลาและปัจจุบันได้เข้ามารับตำแหน่งที่ปรึกษาสมาคมชาวไร่สับปะรดไทย ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสภาเกษตรกรจังหวัดระยอง ได้ร่วมแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรให้กับพี่น้องเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด สำรวจ จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตร จัดทำแปลงสาธิตการปลูกสับปะรดที่ถูกต้องและเหมาะสมตามระบบ GAP โดยปฏิบัติพัฒนาตามขั้นตอน ร่วมปรึกษากับกลุ่มเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในการผลิตสับปะรด เช่น บังคับผลไม่ออก โรคเหี่ยว ผลแกรน นำปัญหามาพูดคุยหาสาเหตุ ประสานงานกับภาครัฐ นักวิชาการจาก กรมส่งเสริมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เฉพาะด้าน เช่น โรคพืช วัชพืช และนักวิชาการจากบริษัท ภาคเอกชน ศึกษาเก็บข้อมูล เก็บตัวอย่างปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่แปลงเกษตรกร เพื่อศึกษาและวางแผนแนวทางแก้ไขร่วมกัน ตลอดจนนำเทคโนโลยีด้านการเกษตรต่าง ๆ มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และวางแผนจัดทำแปลงปลอดโรคในพื้นที่เฝ้าระวัง ดูแล จัดเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ได้จัดหาสับปะรดพันธุ์ใหม่ ๆ เช่น พันธุ์MD๒ มาสาธิตปลูก เพื่อเป็นตัวอย่างและเพิ่มทางเลือกสำหรับเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน ในด้านการจัดการได้ นำระบบน้ำมาใช้เพื่อลดระยะเวลาการผลิตและเพิ่มผลผลิต นำเทคนิควิธีการจัดการต่าง ๆ เช่น การชูปหน่อพันธุ์ การผสมปุ๋ย การบังคับดอก การพุ่มในแปลงปลูก มาปรับใช้และเผยแพร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ของเพื่อนเกษตรกรโดยมุ่งเน้น ลดต้นทุน ผลผลิตมีคุณภาพ เพื่อการตลาดและความยั่งยืนในอาชีพ

๓. องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ และงานที่ภาคภูมิใจ

สับปะรดเมื่อปลูกแล้วต้นมีความอุดมสมบูรณ์เต็มที่ ก็สามารถออกผลได้เองตามธรรมชาติเหมือนกับไม้ผลทุกชนิด โดยปรกติสับปะรดจะออกผลตามธรรมชาติในฤดูอยู่ ๒ ช่วง คือ ช่วงที่ออกดอกและเก็บผลในฤดูหนาว ประมาณ พฤศจิกายน – มกราคม และอีกฤดู คือออกดอกและเก็บผลในฤดูร้อนประมาณ เมษายน – มิถุนายน แต่การให้ออกผลเองตามธรรมชาตินั้น จะไม่สามารถมีผลผลิตป้อนโรงงานและตลาดได้ตามความต้องการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบังคับผลให้สับปะรดออกผลตลอดปี ซึ่งการบังคับให้ออกผลนั้นช่วยให้ปริมาณและคุณภาพสับปะรดออกสู่ตลาดในปริมาณที่มากพอ ซึ่งการบังคับผลสับปะรดให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีนั้น จำเป็นต้องมีการดูแลองค์ประกอบของต้นสับปะรดและการจัดการก่อนที่จะทำการบังคับ ซึ่งจะทำให้สับปะรดออกผลได้มากกว่า ๙๕ เปอร์เซ็นต์ องค์ประกอบของต้นสับปะรดก่อนบังคับผลขนาดของลำต้น ต้องมีขนาดประมาณ ๒.๕-๓ กิโลกรัม ทั้งนี้ต้นใหญ่เกินไปจะบังคับให้ออกดอกยากซึ่งขนาดของต้นสามารถคาดคะเนปริมาณผลผลิต ได้โดยหลักการคำนวณดังนี้

ถ้าปลูกสับปะรดให้มีน้ำหนักต้น ๒.๕ - ๒.๖ กิโลกรัม
จะได้น้ำหนักผลที่ ๑.๕ กิโลกรัม × จำนวนต้น/ไร่
โดยเฉลี่ยน้ำหนัก ๑ กิโลกรัม สามารถสร้างเนื้อได้
๐.๕๐ - ๐.๖ กิโลกรัม

ระยะปลูก ๗๕ × ๖๐ × ๒๕ เซนติเมตร

จำนวนต้นที่ปลูก ๙,๘๔๑ ต้น/ไร่ คิดต้นทุนตาย ๕%

คงเหลือ ๙,๓๔๙ ต้น

คำนวณผลผลิต = (๐.๕๕ × ๒.๕) × ๙,๓๔๙

= ๑๒.๘ ตัน/ไร่

๑. สีของใบ ต้องมีสีไม่เขียวเข้ม หรือสีเขียวปนสีม่วงแดง ทั้งนี้ ถ้าสีใบค่อนข้างซีดการให้ผลจะไม่ค่อยดี ขนาดของใบต้องกว้าง หนา และสั้น โดยอายุของสับปะรดที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง ๘ - ๑๐ เดือน สภาพต้นต้องสมบูรณ์สะโพก อวบใหญ่ หรือมีใบ ๔๕ ใบขึ้นไป หยุดหยอดปุ๋ย ๒ เดือน หรือ ฉีดปุ๋ย ๑ เดือนก่อนบังคับ หยุดการพ่นยาฆ่าหญ้าอย่างน้อย ๒ เดือนก่อนบังคับ ภายหลังบังคับผล ๔ ชั่วโมงถ้ามีฝนตกต้องบังคับใหม่ ไม่มีน้ำค้างคอก่อนบังคับ ฉีดพ่นเป็นฝอยให้ทั่วใบ

๒. อุณหภูมิไม่เกิน ๒๘ องศาเซลเซียส หรือช่วงกลางคืน

๓. การบังคับ ๒ ครั้งห่างกันไม่เกิน ๗ วัน และต้องเกิน ๗๒ ชั่วโมงถ้าบังคับไม่เกิน ๗ วันระยะเก็บเกี่ยวภาพรวม ๓๐ วัน หมดแปลง

๔. ใช้เอทีพอล (Ethephon) จากแหล่งผลิตที่น่าเชื่อถือ ใช้ในอัตราที่แนะนำ

ปัจจุบันเอทีพอล มีชื่อการค้าแตกต่างกันไป ความเข้มข้นที่นิยมใช้ต้องไม่ต่ำกว่า ๓๙ เปอร์เซ็นต์

ปัจจุบันในท้องตลาดมี ๔๘ เปอร์เซ็นต์ และ ๕๒ เปอร์เซ็นต์ ชื่อการค้าแตกต่างกันไป อาทิ อีเทรล เลย์เทรล

มีแหล่งผลิตจากหลายประเทศ ราคาแตกต่างกันไป เช่น ผลิตจากอเมริกา เกาหลี จีน ในกลุ่มอเมริกาและ

เกาหลี จากประสบการณ์ที่ใช้จะเห็นดอกใกล้เคียงกันทั้งนี้ในกรณีไม่แตกต่างกันด้านปัจจัยอื่น ๆ เอทีพอล

เป็นสารเคมีชนิดหนึ่ง มีคุณสมบัติในการปล่อยก๊าซเอทีเอสออกมาโดยตรง ซึ่งก๊าซเอทีเอสเป็นฮอร์โมนพืช

ชนิดหนึ่ง เนื่องจากพืชสร้างขึ้นมาได้จึงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดตาใบเป็นตาดอก เป็นสารเคมีที่ได้รับความนิยม

สำหรับใช้บังคับสับปะรดอย่างแพร่หลายซึ่งมีหลักการตรวจสอบง่าย ๆ เพียงนำสารเอทีพอลหยดลงบนพื้น

ปูนซีเมนต์แล้วเกิดฟองฟูแสดงว่ามีประสิทธิภาพ ควรใช้ให้หมดในครั้งเดียว เก็บไว้ประสิทธิภาพจะลดลง

โดยมีสูตรดังนี้ เอทีพอล ๔๘ เปอร์เซ็นต์ ปริมาณ ๐.๕ ลิตร + ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐) ๑๕ กิโลกรัม + น้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร

๔. สรุปองค์ความรู้ที่ใช้

๔.๑. การผลิต

การบังคับผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในการปลูกสับปะรด ปัญหาที่พบในการบังคับผลในสับปะรด คือ ออกผลน้อย ออกผลไม่สม่ำเสมอหรือไม่ออก ส่งผลให้ไม่มีผลผลิต ขาดทุน จึงได้ศึกษาปัญหาจากเกษตรกรแปลงที่มีปัญหาดังกล่าว ปัญหาจากสภาพต้น จากช่วงเวลาบังคับ จากสารเคมี พุทศุยกุญแจเปลี่ยนกับเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน เข้ารับการประชุม/อบรม/สัมมนาจากหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน นำเพื่อนเกษตรกรศึกษาดูงานจากบริษัทอาหารสยาม ภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จ นำเอาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จมาปรับใช้ในแปลงของตนเองและเพื่อนเกษตรกรด้วยกันตลอดจนเผยแพร่แก่เกษตรกรทั่วไป

๔.๒. การตลาด

นายศราวุธ เรืองเอี่ยม ได้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรมีการรวมกลุ่มผลิต/ประสานงานนักวิชาการจากภาครัฐ/ เอกชนแนะนำกระบวนการผลิตการป้องกันกำจัด โรคและแมลง/ จัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ/ ตลาดสับปะรดผลสด /ตลาดแปรรูป เพื่อเป็นทางเลือกของเพื่อนเกษตรกรส่งผลให้ ผลผลิตดีมีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ และเกษตรกรขายผลผลิตได้ตามที่ต้องการ

๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จมีปัจจัยดังนี้

- ๕.๑. การสังเกต การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นหาสาเหตุของปัญหา
- ๕.๒. การมีเครือข่าย กลุ่มเพื่อนเกษตรกรที่มีปัญหาเดียวกัน/ประสานงานผู้เกี่ยวข้อง
- ๕.๓. การใฝ่รู้ เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน
- ๕.๔. การทำจริง ปฏิบัติจริง นำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติในแปลง/แก้ปัญห
- ๕.๕. การจดบันทึก วัสดุกระบวนการผลิต วิธีการปฏิบัติ/ตลาดจำหน่าย เกรด ราคา เกรด

๖. แนวคิดในการทำงาน

ผลิตให้ดี ต้องมีการจัดการที่ถูกต้อง

๗. หลักคิดในการประกอบอาชีพการเกษตร

เกษตรกรต้องรวมกลุ่มกันให้เข้มแข็งในด้านการผลิตต้องใฝ่รู้ตลอดเวลา ทำจริง รู้จริง ในด้านการตลาดต้องมีเครือข่ายหลากหลายและยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๘. ที่มาของข้อมูล (ผู้ถอดองค์ความรู้)

นางสาวชุรีรัตน์ สาเสาร์ ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โทร. ๐๘ ๑๓๔๐ ๓๒๔๑

